

And hough you're dead and gone, believe me,
so give them blood, blood, gallons of the stuff..
we'll carry on.

Sredinec je po ocenah zdravstva vreden 60 000 dolarjev,
prstanec pa 12. 000 dolarjev ... Kje? Amerika, seveda ...

Rick je moški srednjih let, ki živi v Združenih državah Amerike. Ricku je namizna žaga odrezala del prstanca in sredinca, a si ne more privoščiti zdravstvenega zavarovanja. Zaradi tega mu je ameriški zdravstveni sistem ponudil možnost, da se odloči, ali mu za 60.000 dolarjev prišijejo nazaj sredinec ali pa mu oskrbijo prstanec za 12.000 dolarjev. Kot večni romantik, se je odločil za prstanec, njegov sredinec pa je pristal na smetišču v Oregonu.

Rick je eden izmed 50 milijonov Američanov brez zdravstvenega zavarovanja in mogoče eden izmed tistih 18.000, ki jih bo letos bo umrlo, ker nimajo zdravstvenega zavarovanja. Sedaj pa si pogledajmo še tistih 250 milijonov, ki živijo Ameriške sanje in dejansko imajo zdravstveno zavarovanje.

Julie Pierce se je trudila dobiti oskrbo za njenega moža Tracyja, ki je trpel za ledvičnim rakom. Je ena izmed delavk v zdravstvu, ki ji je tudi priskrbelo zdravstveno zavarovanje.

Zdravniki so vsak mesec iznašli zdravilo, ki bi njenemu možu morda pomagalo. Zavarovalnica je kritje vsakega izmed njih zavrnila, ker naj ne bi bila potrebna ali bi naj bil za drugo vrsto raka. Nato so zdravniki ponudili presaditev kostnega mozga, za katero so, na podlagi ostalih pacientov, z veliko verjetnostjo zagotovili, da bi ustavila napredovanje raka ali ga celo uničila. To bi bilo še mnogo verjetneje, če bi se eden izmed Tracyjevih bratov izkazal za primerne darovalca, kar se je pri najmlajšem bratu tudi zgodilo. To je bil Tracyjev najsrečnejši dan v življenju.

Poglejmo še tistega najmanj srečnega. Tracy joče v kopalnici ter se sprašuje: "Zakaj jaz, jaz sem dobra oseba." Tracy se zaveda, da bo moral kmalu zapustiti svojo ženo in otroka. Razlog: zavarovalnica ni odobrila presaditve, ker bi naj bila preveč eksperimentalna. Zaradi tega so mu

zdravniki povedali, da bo v roku treh tednov umrl. Na ženin rojstni dan je zaspal in pet dni kasneje tudi umrl.

Laura Burnem je bila udeleženka hude prometne nesreče, v kateri je izgubila zavest. Ob tem pa so jo reševalci spravili iz vozila in odpeljali v najbližjo bolnišnico. Kasneje je dobila račun, ker zavarovalnica prej ni dovolila vožnje v reševalnem vozilu. Laura se sprašuje, kdaj bi jih naj poklicala, med vožnjo v reševalnem vozilu ali preden so jo dali notri ...

Kaiser Permanente je ena največjih zdravstvenih inštitucij v ZDA in Dawnell Keys je bila dovolj srečna, da sta bili z njeno hčerko tam zavarovani. Še dobro, ker je neke noči njena 18 mesečna hči Mychelle dobila preko 41.7 stopinj Celzija vročine. Kot vsaka odgovorna mama je poklicala pomoč in reševalno vozilo jo je odpeljalo v najbližjo bolnišnico. Bolnišnica je preverila pri njeni zavarovalnici, ki je rekla, da ne bo krila testov in antibiotikov v tej bolnišnici ter da mora peljati svojo hčer k podružnici njihove bolnišnice. Hčeri se je stanje poslabšalo in dobila je napad. Njene prošnje in rotnje zdravnikov, naj ne poslušajo zavarovalnice, niso pomagale. Pospremili so jo iz bolnišnice, češ da je nevarna. Po urah zavlačevanja je končno prišla do Kaiser bolnišnice, ravno v trenutku, ko je hčeri srce zastalo. Kakšne pol ure so jo poskušali oživljati, a bilo je prepozno. Njena hčer je umrla.

To je le nekaj izmed resničnih zgodb, za začetno pokušino, katere so del novega dokumentarca Michaela Moora, ki raziskuje stanje ameriškega zdravstvenega sistema. ZDA so namreč edina država zahodnega sveta, ki nima javnega zdravstvenega sistema, ampak zanj skrbi zgolj privatni sektor. Zgodba zdravstva je pri njih enaka kot je zgodba njihovega šolstva.

To primerjavo sem izbrala predvsem zaradi tega, da vas že na začetku opozorim, da tega ne pišem, ker mislim, da lahko

Me from my hospital bed ... I wouldn't know, ... take my hand,
And we're gonna stay afloat, ... We're Dead, ... Dead!

Evropa v tem na kakršenkoli način pomaga Američanom. Ali kdorkoli izmed vas. Ta članek pišem zaradi tega, ker mislim, da je vdor privatnega sektorja tako v zdravstvo kot v šolstvo, ideal, ki nam ga trudijo predstaviti. In bojim se, da moramo biti na uničenje tega "ideala" zelo dobro pripravljene. Kajti medijske kampanje o popolnosti takšnega sistema so velike in bodo še mnogo večje ...

Hkrati pa me zanima, če je naš zdravstveni sistem res tako slab, da so se ZDA po njegovi kvaliteti uvrstile tik pred Slovenijo, ki zavzema 38. mesto. Morda ocenjujejo ameriški sistem na podlagi tega, kakšno zdravstveno oskrbo lahko dobi zgornji procent državljanov. Ali pa si v svetu slovensko zdravstvo predstavljajo glede na prizore iz Moorovega filma, kjer si je pri tej kratki predstavitvi Slovenije pomagal z odsekom žaganja noge iz Naše male klinike.

Priznam, našega zdravstvenega sistema ne poznam pretirano dobro. A kljub temu mislim, da ne glede na njegovo navidezno idealnost, skriva precej pasti. Le da so te precej dobro skrite ter jih povprečen Slovenec ne pozna. Čeprav se pogosto sprašujem, koliko ljudi umre zaradi dolgih čakalnih vrst in kako na naše zdravstvo vpliva diktatura velikih farmacevtskih podjetij in zavarovalnic. In ker si želim to raziskati ter posredovati javnosti, bi vas prosila, da me o kakršnihkoli težavah, ki ste jih imeli, obvestite.

A če se ponovno vrnem na privatni sektor, bi vam rad opisala življenje tipičnega Američana, ki bi naj bila nekakšen kvazi vzor kvazi uspešnega kapitalizma. Mislim, da sem zaradi

tega filma namreč precej bolje razumela ves sistem tako ameriške kot tudi evropske politike. Spomnim se namreč nekega gospoda, ki izreče preveč resničen stavek. **Zdrave, samozavestne in izobražene ljudi je težje voditi, tega pa vlada noče. Ljudi je torej potrebno ali prestrašiti ali pa jim vzeti moralo in to je tisto, kar svetovni politiki obvladajo.** Kajti drugače bi se tistih 99 procentov revnih, brez upanja in prestrašenih, ki si deli 20 procentov vsega svetovnega BDP-ja, že zdavnaj uprlo.

Vendar vrnimo se na povprečnega Američana, ki se ponavadi prvič zadolži, da si lahko plača šolanje. In nato to hipoteko plačuje večidel življenja. Le-to pa lahko plačuje le, če bolj ali manj ves čas dela. Kajti seveda ima pravico, da kadarkoli zapusti svojo službo. Ampak potem ne more odplačevati dolgov in seveda, glej ga zlomka, izgubi še zdravstveno zavarovanje. Zaradi tega se ali pusti izkoriščati od jutra do večera ali pa si najde še eno dodatno službo. In takšen človek je preveč prestrašen in resigniran, da bi si upal protestirati. Boji se namreč, da bo še slabše. In tako pridemo do grozljivega absurda, ko se vlada ne boji ljudi, ampak se ljudje bojijo vlade.

Nasprotje tega, v kar sama izredno dvomim, je recimo Francija, ki jo predstavljajo kot idealen model. Model, kjer si ljudje upajo demonstrirati, in model, kjer je vlada tista, ki se boji ljudi. Čeprav, če ponovno malce špekuliram, se je po snemanju tega filma oblast tam menjala ter precej pomaknila v desno. Verjetno lahko na podlagi tega tudi napovemo same spremembe v Franciji, a to prepustim vam, da ne bom politična. Kakšen je torej ta francoski zdravstveni sistem?

Prva stvar, ki je zagotovo zelo dobra, so tako imenovani SOS zdravniki, ki omogočajo hiter in izredno kvaliteten brezplačen sistem zdravstvene oskrbe na domu. Na ostale socialne bonitete kaže tudi 5 dni plačanega dodatnega dopusta za medene tedne ter dejstvo, da ima vsaka mlada mamica priložnost, da ji 2krat na teden za 4 ure na dan vlada pošlje nekoga, ki poskrbi za otroka in gospodinjstvo ... Kakorkoli, kljub temu je vso zdravstvo v Franciji zastoj, situacija je enaka tudi v Veliki Britaniji, kjer je fiksna cena za vsa zdravila okoli 10 dolarjev.

Toda če se vrnemo v Ameriko: ali lahko najdemo košček pod njihovo oblastjo, kjer je zdravstvo brezplačno. Seveda. Se sprašujete kje. V Guantanamo na Kubi. To je edini kraj, čeprav seveda to dejstvo ne opravičuje tega, da so za večino bolni in poškodb njihovih "zapornikov" krivi kar Američani sami in da so tam ljudje zaprti brez kakršnekoli pravne osnove. Ampak se jim pač poskušajo odkupiti z boljšo zdravstveno oskrbo, kot jo imajo Američani. Ki jo bodo ali pa so jo že iskali ali v bližnji Kanadi ali pa ironično, morda celo na Kubi, ki bi lahko zanje postala pravi raj na zemlji. Konec koncev - **enak inhalator, ki v ZDA stane 130 dolarjev, na Kubi stane le 5 centov .**

Še vedno ne verjamete, da je mogoče, da bi Američani bežali na Kubi. Poglejmo Ameriško zdravstvo še podrobneje. Celotno bivanje v bolnišnici je izjemno drago, zaradi tega je ogromno zgodb, **ko bolnike dajo v taksi, ki jih po nekaj kilometrih vrže bolne na cesto. Kakšno je njihovo zdravstveno stanje jih ne zanima.**

My lips are chapped and faded in all my infamy ... Help to gather all my things
And bury me in all my favourite colors ... My sisters and my brothers
Still, I will not kiss you ... Cause the hardest part of this is leaving you

Zanimivo je tudi, da še po tistem, ko zavarovalnice odobrijo nek poseg, obstaja določena instanca, ki je zaposlena zgolj zaradi tega, da išče kakršnokoli preobstoječo stanje ali napako na obrazcu, da lahko potem dobijo denar nazaj. Pri tem pa je lahko takšno preobstoječe stanje pravzaprav katerakoli bolezen, ki sploh ni povezana s kasnejšim zdravljenjem.

Vsaka zavarovalnica ima tudi posebnega strokovnega direktorja, po poklicu zdravnika, ki pa teh dokumentov sploh ne pregleda, ampak dajo na zavrnjene prošnje zgolj štampljko njegovega podpisa.

Pa še nekaj je zanimivo pri njihovem zdravstvenem zavarovanju. Ne glede na to, da ti ne nudi skoraj ničesar, ga je že dobiti, tudi ob redni zaposlitvi, pogosto misija nemogoče.

Imeti moraš namreč pravi indeks telesne teže, obstaja pa tudi seznam, s katerim bi lahko obšli hišo, bolezn, na podlagi katerih ne moreš dobiti zdravstvenega zavarovanja.

In na tem seznamu je marsikaj - od angine naprej, da o kakšnem holesterolu in kroničnih boleznih niti ne govorim.

Ampak nekaj verjetno tako meni kot vam še vedno ni jasno. Ali res ni v politiki ali medicini nikogar, ki bi se temu uprl.

Ena izmed zdravnic in bivših delavk neke zavarovalnice je imela govor, v katerem je priznala, da je bila njena edina naloga profit. Nekoč je recimo zanikala operacijo za pol milijona dolarjev osebi, ki jo je nujno potrebovala, in je zaradi tega kasneje umrla. Vendar pa je bila to edina pot, ki ji je omogočila napredovanje in višjo plačo.

Druga oseba, ki se je temu uprla, je bil Bill Clinton, ki je za časa svojega mandata ženo Hillary pooblastil, da pripravi zakon o brezplačnem zdravstvenem zavarovanju. Temu je sledila vstaja tako republikancev kot tudi vseh zavarovalniških podjetij, ki predstavljajo enega najbogatejših lobijev v državi. Zgodba se konča tako, da Hillary o tej temi ni spregovorila nikoli več, zavarovalnice pa so se ji oddolžile z astronomsko dotacijo iz zdravstva.

In še nekaj zgodb za konec - o srečnežih z zdravstvenim zavarovanjem seveda ...

Adrian Campbell je pri 22-tih letih zbolela za rakom na maternici. Je mati samohranilka in ko je zaprosila svojo zavarovalnico, da ji odobri plačilo zdravljenja, so jo zavrnilo z razlogom, da je premlada, da bi zbolela. Ko ji je kasneje z

ogromnim kreditom uspelo ozdraveti, je sita Amerike, brezplačno zdravstveno oskrbo dobila v Kanadi.

Malce bolj tragikomična je zgodba Dough Noe-ja, čigar hči Annette je pri 11-tih mesecih oglušela, pri čemer bi ji lahko z operacijo povrnili sluh. A spet se je zapletlo pri zavarovalnici. Le-ta je odobrila le operacijo enega ušesa, ker po njihovi presoji za otroka, ki se šele uči govoriti, sluh na obe ušesi ni potreben. Toda, ko je njen oče zagrozil z nastopom v tem dokumentarcu Michaela Moora (Sicko), so ga že naslednje jutro klicali iz zavarovalnice, češ da je specialist ponovno pregledal izvide in da so odobrili operacijo obeh ušes.

Ogromno je tudi zgodb bolnikov z rakom, kjer jim ponavadi zavrnejo zdravljenje, ker sami presodijo, da določeni maligni tumorji niso nevarni, ker recimo tumorji na dojki ne potrebujejo medicinskega posega, ali ker je tumor po njihovem mnenju obstajal še preden so se posamezniki zavarovali. Da o tem, da so ugotovili, da prostovoljci, ki trpijo za posledicami pomoči pri 11. septembru, niso skrb ameriške politike, saj jih niso oni zaposlili, niti ne govorim.

Še vedno upate, da je privatizacija dobra? Še vedno verjamete v privatno zdravstvo in šolstvo? Še vedno mislite, da je vredno, če vam rečejo, da vse to omogoča napredek, ki bo povzročil nesluten razmah znanosti? Ampak tudi če se to zgodi?

Konec koncev imajo Američani najboljše zdravnike in raziskovalce na svetu. Toda pozabili so nam povedati, da si jih lahko privoščijo le kakšen promil njihovih državljanov, večini pa je nedostopna že osnovna kemoterapija. Ker zavarovalnice ocenijo, da je tumor, zaradi katerega kakšno leto kasneje umreš, povsem neškodljiv. Ampak je pa res, da takšen sistem omogoča zdravje vodilnim politikom in najbogatejšim direktorjem ter mogoče še kakšnemu vojaku. Za katerega seveda pozabijo povedati, da bo nekaj mesecev kasneje umrl ob širjenju demokracije, kot si jo predstavljajo ameriški politiki in direktorji ...

Pa je še kakšna druga rešitev znotraj popolne zmage kapitalizma? Seveda, **vsakega ameriškega otroka naučijo, da ima enake možnosti kot vsi ostali. Da lahko tudi on postane predsednik. Pri tem pa ga ne naučijo niti tega, kje leži Evropa, da o ostalih celinah niti ne govorim. In pozabijo mu povedati, da si ne bo mogel privoščiti niti univerze.** Ampak gre vendar za demokratično državo z enakimi možnostmi - in teoretično lahko kljub temu postane predsednik. Konec koncev tudi vsakemu milijon-temu revnemu Američanu uspe obogateti. In potem lahko živi na račun trpljenja ostalih 999.000 sonarodnjakov, če mu to vest dopušča. Če mu ne, pa so mu vsaj antidepressivi na voljo.

Je zgodba lahko še sploh temnejša? Na žalost, mislim da. Pomislite, koliko zdravstva, šolstva in sociale imajo tako v Ameriki kot tudi v Evropi na voljo otroci migrantov prebivalcev držav tako imenovanega tretjega sveta. Hm ... Ne morem se odločiti med odgovoroma nič in manj kot nič

Tanja Peček